

Digitaliseringsplan

Poppenspe(e)lmuseum

Vorchten

Auteur(s) en redactie:
Otto van der Mieden e.a.
Met dank aan Eelco Bruinsma, ABCultuur (Warffum)
Vorchten, 28 november 2009

POPMUS OvdM, Versie I 2009-11-29

Stilte is de sterkste taal
'Een pop is geluidloos, de stilte is zijn sterkste taal.
Maar omdat hij pantomimisch niet sterk genoeg staat,
nemen wij onze toevlucht tot teksten.'
Feike Boschma, poppen- en marionettenspeler

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	De poppentheatercollectie	3
2.1	Overzicht en achterstand registratie/digitalisering	4
3.	Te digitaliseren deelcollecties	5
3.1	Collectiewaardering	5
3.2.1	Bibliotheek	5
3.2.2	Papieren theaters	6
3.2.3	Poppentheaterfiguren	6
3.2.4	Wayang	6
3.2.5	Foto's	7
3.2.6	Affiches, grafiek, prenten en schilderijen	7
3.2.7	Paraferalia	7
3.2.8	Video- en cassettebanden, tape's en dia's	7
3.3	Beschrijving van de collectie, onderzoek	8
3.3.1	Boekenverzameling	8
3.3.2	Objecten	8
3.4	Te digitaliseren deelcollecties	8
3.4.1	Thesauri	9
4.	Prioritering en fasering	9
5.	Wijze van digitalisering	10
6.	Wijze van beschikbaarstelling	10
7.	Digitale duurzaamheid	11
7.1	Opslag/repository	11
7.2	Organisatie	11
8.	Bijlage I: Duurzaamheidstrategieën en gebruikte standaarden	12
8.	Bijlage II: Voorbeelden collectieregistratie en beschrijvingen	13
9.	Bijlage III: MUSIP, rapportage en samenvatting deelcollecties POPMUS/ Gelders Erfgoed	14
10.	Bijlage IV: Style sheet Wayang	28
11.	Bijlage V: Voorbeelden publieksinformatie	36
12.	Verklaring van de afbeeldingen	39

1. Inleiding

In het informatiebeleidsplan van het Poppenspe(e)lmuseum (POPMUS) is uitvoerig ingegaan op het beleid, de taken, de organisatie, de doelgroepen en de planning van de digitaliseringswerkzaamheden voor de komende jaren. Vervolgens is beschreven wat de achtergrond en visie is omtrent de informatievoorziening binnen POPMUS en wordt ingegaan op de huidige informatiediensten van POPMUS en de relatie met nieuwe media. Daarnaast geven wij een overzicht van de knelpunten in de informatievoorziening en is beschreven wat de gewenste informatievoorziening is en op welke wijze deze gerealiseerd zal kunnen worden. Daarbij is ook een beschrijving gegeven van de projecten die ter verbetering van de informatievoorziening worden beoogd en welke van deze projecten inmiddels in gang zijn gezet. Tot slot zijn de vervolgstappen ten behoeve van het digitaliseringsplan besproken.

Het digitaliseringsplan - opgesteld volgens de DEN-richtlijnen (DEN-register B.01) - is gemaakt vanwege de noodzaak de verdere digitalisering van de POPMUS-collectie gestructureerd aan te pakken. Bij het beschrijven van de (deel)collecties zal zo veel mogelijk rekening gehouden worden met de (inter)nationale Spectrumstandaarden (DEN-register C.03.01.05.03).

POPMUS heeft ondermeer tot doel de ‘digitale’ collectie toegankelijk te maken voor derden en last but not least kennis te delen.

In het informatiebeleidsplan is, zoals eerder al is gezegd, ingegaan op de achtergrond en visie op de al aanwezige informatievoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een groot corpus van geïllustreerde tekstdocumenten, waarvan een groot deel al via internet en veelal in de vorm van pdf raadpleegbaar is, en een poppentheater-abc en een poppentheaterencyclopedie.

2. De poppentheatercollectie

De poppentheatercollectie omvat een gevarieerde internationale collectie van wayangfiguren, hand-, stang-, stok- en trekpoppen, marionetten, schimmenspelen en schimfiguren uit Europa en Azië, papieren theatertjes, foto's, dia's, cassette- en videobanden, dvd's, boeken, posters, prenten, decorstukken, theaterensceneringen, parafernalia, snuisterijen, een tijdschriften- en knipselarchief en werk van ‘hedendaagse’ kunstenaars die zich door het poppen- en het beeldend theater lieten inspireren.

De bibliotheek omvat ongeveer zeventuizend titels van zowel Nederlandse- als anderstalige werken en documentatie over onderwerpen op het gebied van het poppentheater en aanverwante kunsten.

De collectie is vanaf de jaren zeventig bijeengebracht door Otto van der Mieden. Alle objecten zijn door schenking of aankoop in zijn bezit gekomen. De collectie is op 13 januari 2000 aan Stichting Het Poppenspe(e)lmuseum in langdurig bruikleen gegeven.

Op de volgende pagina wordt schematisch een inzicht gegeven in de huidige registratie en digitalisering van de POPMUS-collectie.

2.1 Overzicht en achterstand registratie/digitalisering*

Deelcollectie	Omvang (raming)	Kern- collectie	Cultuurhistorische- waarde	Registratie-graad (minimaal)	Registratie- graad (digitaal)	Fysieke staat	Opmerkingen
Boeken, Bibliotheek	7000 (beschreven 5687)	100%	30%A, 35%B, 35%C	100%	100%	80%g, 15%m, 5%r	
Tijdschriften	40 titels	80%	80%C, 20%D	10%	5%	100%g	
Knipselarchief							
Documenten							
Pamfletten	132 titels						
Open doekjes	22 titels						
Doepak	153 titels						
Archief Wim Kerkhove							
Papieren theater	1300	100%	10%B, 90%B	80%	80%	90%g, 5%m, 5%r	80% bestaat uit collectie Ab Vissers, aangekocht begin jaren '80
Poppentheater-figuren: Handpoppen	2500	100%	30%A, 70%B	80%	70%	*	
Stangpoppen							
Stokpoppen							
Marionetten							
Schimmen							
Papieren theaters							
Papierentheater-vellen							
Theatertjes							
Wayang: o.a. -golek, -kultit, -wong, paraferalia, instrumenten	400	100%	20%A, 80%B	50%	30%	*	
Affiches	700	70%	70%C, 30%D	100%	10%	*	
Paraferalia	300	100%	20%A, 70%B/C	100%	90%	90%g, 10%m	30% bestaat de 'Paulus de Boskaboutercollectie', geschenken door Jan van Oord (Jean Dulieu)
Keramiek							
Speelgoed							
Paulus de Boskabouter-collectie:							
prenten, foto's en dia's, decors, figuren, documentatie en diversen							
Grafiek:	500	100%	20%A, 20%B, 60%C	100%	90%	90%g, 10%m	
Prenten							
Hedendaagse beeldende kunst							
Briefkaarten	500	100%	100%A/B/C	90%	10%	100%g	
Foto's	100	100%	80%A, 20%B	80%	50%	100%g	
Dia's en glasnegatieven							
Cassettebanden							
Videobanden							
Dvd's							

* Situatie d.d. 12 oktober 2009.

Verklaring van de tekens: * = Inventarisatie gaande. A,B,C,D = Categorieën zoals gehanteerd in het kader van het Deltaplan voor Cultuurbehoud/POPMUS: g = goed, m = matig, record = een record of inventarisnummer kan meerdere objecten omvatten en één of meerdere foto's/scans.

Alle collectievoorwerpen zijn en worden geregistreerd in Adlib (Adlib Museum Standaard 2.0.1). Naast de vereiste data als omschreven in de Dublin Core standaard wordt extra informatie toegevoegd. Dit draagt bij aan het verfijnen van zoekopdrachten. Zoals eerder al aangegeven in het informatiebeleidsplan zal het scannen en het maken van foto's een inhaalslag behoeven.

3. Te digitaliseren (deel)collectiecategorieën

De collectie van het museum valt in de volgende categorieën onder te verdelen:

1. boekencollectie (bibliotheek)
2. papieren theaters
3. poppentheaterfiguren (schimmen, handpoppen, stokpoppen, stang- en trekpoppen en marionetten)
4. wayangfiguren en -instrumenten
5. fotografie en (kunst)foto's
6. poppentheateraffiches, -grafiek en -prenten
7. poppentheaterparaferalia en objecten van hedendaagse kunstenaars
8. videobanden en dia's
9. Poppenspe(e)lmuseum pamfletten, Open doekjes en Doepak – geïllustreerde en educatieve publicaties voor diverse leeftijdsgroepen.

Door middel van de onder punt 9 genoemde uitgaven attendeert POPMUS op activiteiten, exposities, bijzondere objecten, karakteristieke figuren en speciale gebeurtenissen in en rondom het museum. Veel van bovengenoemde meertalige uitgaven zijn via internet en als pdf te raadplegen maar ook in de museumwinkel verkrijgbaar.

In grote lijnen volgt de indeling voor poppentheaterfiguren de verschillende technieken die gebruikt worden in het poppen-, figuren- en objecttheater (handpoppenspel, schimmenspel, etc.). Hoewel binnen de Indonesische wayang verschillende technieken worden gebruikt (wayang golek is stokpoppenspel en wayang kulit is schimmen- en stokpoppenspel), is er wegens het groot aantal objecten en de grote onderlinge samenhang voor gekozen om deze objecten als aparte deelcollectie te beschouwen.

Wat tweedimensionale objecten betreft is er gekozen voor een indeling naar vorm. De unieke en zeldzame collectie boeken en tijdschriften wordt door het museum als integraal onderdeel van de collectie gezien. Vaak hebben de werken grote museale waarde voor het museum door bijvoorbeeld de geboden informatie, de vormgeving en uitvoering en de bijzondere grafiek die deze uitgaven bevatten.

Naast genoemde deelcollecties heeft POPMUS een grote hoeveelheid knipsels, foto's, video's, dia's, geluidsdragers en andere documentatie in zijn bezit.

3.1 Collectiewaardering

De collectiewaardering is opgedeeld in de categorieën (A t/m D). Deze waardering/indeling geeft aan wat de cultuurhistorische waarde is van de collectie van POPMUS in het kader van het Deltaplan voor het Cultuurbehoud.

- A. Top van het Nederlands cultuurbezit, top van de collectie van POPMUS.
- B. Niet van het allergrootst cultuurhistorisch belang, maar heeft een hoge attractie- en presentatiewaarde voor het museum en de bezoekers.
- C. Restcategorie. Deze past binnen de doelstelling van het museum en is gedeeltelijk depotcollectie.
- D. Hoort – eigenlijk – niet in het museum thuis.

3.2.1 Bibliotheek

De bibliotheek bestaat uit bijna zeventuizend banden – waarvan een groot aantal meer dan vijftig tot honderdvijftig jaar oud – en enkele tientallen tijdschrifttitels over het poppentheater en aanverwante kunsten. De boeken zijn conform de ISBD-normen (International Standard Bibliographic Description) beschreven. Dankzij de geautomatiseerde verwerking van deze gegevens is het mogelijk om via de computer op verschillende manieren de benodigde gegevens op te vragen. Nieuw binnengekomen banden worden meteen verwerkt door een bibliotheekmedewerker. De achterstand in het volledig beschrijven van de tijdschriften zal in de komende jaren worden weggewerkt. Binnen de bibliotheek zijn enkele honderden banden van grote antiquarische waarde (categorie A). Tevens bezit het museum diverse exemplaren van gelimiteerde uitgaven van kunstboeken (categorie A en B). De rest van de boeken-collectie heeft ‘documentatie’waarde (categorie B en C).

3.2.2 Papieren theaters

De papierentheatercollectie omvat zo’n duizend vellen papieren theaters uit Nederland, Frankrijk, Duitsland, Denemarken en Engeland. Naast deze ‘ongebruikte’ figuren, coulissen, gordijnen en zetstukken bezit het museum een dertigtal complete papieren theaters met enkele honderden uitgesneden figuren. Basis van de collectie vormde de collectie van Ab Vissers, welke in het begin van de jaren tachtig is aangekocht. De collectie is – bijna – geheel met behulp van de Historisch Voorwerp Kaart (HVK)/Adlib-applicatie beschreven. Naast enkele tientallen unieke en zeldzame uitgaven (categorie A) bezit het museum veel uitgaven die met name aan het eind van de 19^e eeuw in grote getale op de markt zijn gekomen (categorie B).

3.2.3 Poppentheaterfiguren

Naast circa duizend ‘poppenkastpoppen’ (marionetten, hand-, stang- en stokpoppen, schimmen, etc.) uit het (volks)poppentheater van Europa, Azië en Afrika bezit POPMUS enkele tientallen aanverwante zaken als poppenkasten en attributen.

Een vijfde deel bestaat uit unieke, zeer typerende en zeldzame exemplaren (categorie A). De rest van de collectie is vanwege haar compleetheid en gemêleerdheid zeer belangrijk voor het museum (categorie B). Tevens bezit het museum enkele tientallen ‘poppenkastpoppen’ van enkele hedendaagse Nederlandse poppenspelers (categorie C). De collectie is voor 50% beschreven met behulp van de HVK/Adlib-applicatie.

Speciaal moet genoemd worden de ‘Paulus de Boskabouter-collectie’, die bestaat uit de decorstukken voor de VARA-televisieopnames uit de jaren zeventig en de bijbehorende figuren. Deze collectie is een schenking van de schepper van Paulus de Boskabouter, Jan van Oord – Jean Dulieu – (categorie C).

3.2.4 Wayang

POPMUS bezit ongeveer vierhonderd poppen, prenten en attributen uit het Indonesische wayangspel, waaronder enkele gamelan-instrumenten. De collectie bestaat voornamelijk uit wayang-golek- en wayang-kulitfiguren. De collectie geeft een goed beeld van hoe het poppentheater in Indonesië wordt beoefend. Enkele bijzondere exemplaren geven de collectie extra cachet (categorie A en B). De collectie is voor 50% beschreven met behulp van de HVK/Adlib-applicatie.

3.2.5 Foto's

POPMUS bezit enkele tientallen foto's van Ed van der Elsen (categorie A) over het Japanse poppentheater (bunraku). Tevens bezit het museum enkele geësceneerde foto's (en ander werk) van Teun Hocks (categorie A) en diverse foto's van andere (hedendaagse) Nederlandse fotografen (categorie A en B) met als thema het poppentheater (werken van o.a. Anton Corbijn, Erwin Olaf, Henk Tas, Dirk de Herder, Ger van Leeuwen, Bas Mariën, Maria Austria, Marjo van den Boomen en Wouter van Riessen). De collectie is voor 70% beschreven met behulp van de HVK/Adlib-applicatie.

3.2.6 Affiches, grafiek, prenten en schilderijen

POPMUS bezit enkele honderden affiches met betrekking tot het poppentheater (categorie C) en het theater in zijn algemeenheid (categorie D) uit hoofdzakelijk Europa. Zij bestrijken met name de jaren zeventig, tachtig en vroege jaren negentig van de 20^e eeuw. De beschrijving van de buitenlandse posters vertoont enigszins een achterstand binnen de HVK/Adlib-applicatie maar voldoet voor 100% aan de minimum eisen voor collectieregistratie. De Nederlandse posters zijn voor 90% beschreven.

De collectie oude en nieuwe grafiek en schilderkunst bestaat uit ongeveer vijfhonderd objecten uit de 19^e, 20^e en 21^e eeuw (o.a. – recent – werk van Dirkje Kuik, Peter Vos, Wouter van Riessen, Mitsy Groenendijk, Lou ten Bosch, Teun Hocks, Hetty Paërl, Pipilotti Rist [Zwitserland] en Martha en Matthias Griebler [Wenen-Stockerau/Oostenrijk]), die als thema het poppentheater hebben (categorie A, B en C). De collectie is beschreven met behulp van de HVK/Adlib-applicatie. Daarnaast heeft het museum enkele honderden briefkaarten (categorie A, B en C) met het thema poppentheater in zijn bezit, die voor 60% binnen de HVK/Adlib-applicatie beschreven zijn.

3.2.7 Paraferalia

De collectie paraferalia bestaat uit ongeveer driehonderd gebruiksvoorwerpen, kunstobjecten en decoratieve objecten die wat vorm betreft (bijvoorbeeld een spaarpot in de vorm van het hoofd van de Engelse Mr Punch) met het poppentheater te maken hebben. De collectie bevat enkele unieke en zeldzame exemplaren met grote antiquarische waarde (categorie A). Het merendeel van de collectie is voor het museum belangrijk als illustratiemateriaal (categorie B en C). De collectie is voor 90% beschreven met behulp van de HVK/Adlib-applicatie.

3.2.8 Video- en cassettebanden, dvd's, tapes en dia's

Het museum bezit honderden videobanden, dvd's, tapes en dia's. De collectie is in beperkte mate beschreven met behulp van Adlib. Een inventarislijst van de videobanden is beschikbaar (categorie B en C).

3.3 Beschrijving van de collectie, onderzoek

3.3.1 Boekenverzameling

De boekenverzameling is – zoals reeds vermeld – tot halverwege 2009 volledig beschreven volgens de ISBD-regels in het computerprogramma Q&A en wordt sinds begin 2003 beschreven in Adlib (Adlib Museum Standaard 2.0.1). De werken hebben allen een eigen stamboeknummer. Nieuwe banden worden bij binnenkomst beschreven door een gediplomeerde bibliothecaresse, welke voor vier dagen in de maand aan het museum verbonden is. Medio 1998 is de geautomatiseerde beschrijving door het RKD (Rijksbureau voor Kunst-historische Documentatie) geïnspecteerd. De achterstand in de beschrijving van de tijdschriften zal in de komende jaren worden weggewerkt. Tevens wil het museum medio 2010 een start maken met het fotograferen/scannen van in ieder geval het titelblad en/of het voorplat van een band en waar mogelijk enkele typerende bladzijden. De gedigitaliseerde reproducties zullen bij het betreffende record gevoegd worden.

3.3.2 Objecten

De objecten worden beschreven met behulp van de HVK binnen de applicatie Adlib Museum. Hiertoe is een medewerker voor twee dagen in de week aan het museum verbonden. Betreffende medewerker heeft hiertoe een introductiecursus gevolgd. De beschreven objecten hebben een uniek nummer, dat op een door het LCM (Landelijk Contact Museumconsulenten) aanbevolen manier is aangebracht. Alle beschreven objecten zijn gefotografeerd. De gedigitaliseerde foto is aan het betreffende record toegevoegd. Het museum zal trachten enkele achterstanden weg te werken voor wat betreft de volledige beschrijving van de realia met behulp van de HVK/Adlib-applicatie, dit zal ongeveer twee jaar duren. Het museum hanteert een handmatig register voor in- en uitgaande objecten.

3.4 Te digitaliseren deelcollecties

- Zoals in paragraaf 2.1 reeds is aangegeven, moeten het tijdschriftenbestand en het knipselarchief nog beschreven worden.
- Van de boekencollectie moeten nog 1400 exemplaren ingevoerd worden, van de poppentheaterfiguren (trekpoppen, stangmarionetten, stok- en handpoppen van veelal kunststof, hout en stof) moeten nog ongeveer 375 stuks beschreven en gefotografeerd worden.
- Van de grafiek-, foto- en prentencollectie moeten nog 570 prenten, 210 foto's en 185 briefkaarten beschreven en gescand worden.
- Van de wayangcollectie moeten nog 240 figuren, objecten en prenten gefotografeerd, nog gescand en beschreven worden (figuren en objecten van leder, hout, stof en metaal).
- Van de papierentheatercollectie (kartonnen theatertjes, losse figuren en prenten) moeten ongeveer 500 objecten beschreven, gescand en gefotografeerd worden.
- De Paulus de Boskaboutercollectie: figuren, losse koppen en decors, foto's, dia's, prenten en documentatie bestaat uit 185 objecten. Deze moeten allen nog gefotografeerd, gescand en beschreven worden. De poppen, figuren en objecten zijn veelal gemaakt van hout, stof, papier en metaal.
- De filmregistraties (253 op video), interviews (44 op cassettebanden en tape) en 85 film- en spelfragmenten op dvd moeten nog gecatalogiseerd worden.
- De 'Poppenspe(e)lmuseumpamfletten' (132 titels, vaak viertalig met bijlagen, totaal bijna 200 stuks), 'Open doekjes' (22 documenten) en 'Doepak' (153 titels, vaak viertalig, totaal 216 publicaties). Veel van bovengenoemde uitgaven zijn via onze websites en als pdf te raadplegen maar ook in de museumwinkel verkrijgbaar.

De gedigitaliseerde informatie wordt op geografisch gescheiden locaties opgeslagen.

Een deel van de collectie is voor de buitenwereld al ontsloten via de websites www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2 en www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl. De beelden zijn in JPEG- en TIFF-formaat en hebben een hoge resolutie (minimaal 300 dpi).

POPMUS streeft er naar om de museumvoorwerpen (poppen, prenten, literatuur) nog beter zichtbaar te maken via het web met mogelijkheden om in te zoomen en eventueel reproducties aan te vragen. Foto's zullen van een veel hogere kwaliteit moeten zijn en het beschikbaar stellen van de foto's en afbeeldingen (ongeveer 4000 stuks) aan 'Het Geheugen van Nederland' maakte dat er hoge eisen gesteld werden aan de resolutie, kleur, grijsschaal, bitdiepte, formaat etc. Het bestandsformaat is aangeleverd conform de door 'Het Geheugen' gestelde voorwaarden.

Naast het maken van en verbeteren van beeldmateriaal zal ook de Adlib-database moeten worden verbeterd. Meer invulvelden zullen worden beperkt en gecontroleerd door een goede achterliggende thesaurus of vocabulaire en zodoende zullen de uiteindelijke zoekresultaten kunnen worden verbeterd.

Uiteindelijk wordt de inhoud van de complete database gebruikt voor de presentatie. Dit zal plaatsvinden via het web (museumsites, collectiesites en webwinkel), mede in tentoonstellingen, media op andere locaties, zoekmachines van collega organisaties, educatieve projecten, reproducties e.d.

3.4.1 Thesauri

Ten behoeve van de beschrijvingen van zowel de bibliotheek als de objecten hanteert het museum een aantal gestandaardiseerde thesauri; AAT (Art & Architecture Thesaurus) en de Theaterthesaurus. De thesaurus is een uitgave van het TIN en is tot stand gekomen binnen de SCTC (Stichting Contact Theatercollecties). POPMUS is een actieve participant van de SCTC en vervult met name bij de termen op het gebied van het poppentheater een initiërende rol. Ten behoeve van intern gebruik en internet is een 'Poppentheaterthesaurus' ontwikkeld. Deze gestructureerde woordenlijst op het gebied van het poppen-, figuren- en objecttheater funktioneert als een soort 'kapstok', een inhoudelijke 'ruggengraat' voor het Poppenspe(e)lmuseum-informatiecentrum op onze (verouderde) website www.poppenspel.info. Met behulp van deze thesaurus zijn de (inhoudelijke) onderdelen met elkaar in relatie gebracht.

4. Prioritering en fasering

POPMUS heeft gekozen voor de volgende prioritering en fasering, e.e.a. onder voorbehoud van de financiële middelen en menskracht. M.a.w. realisering van het project is hierbij afhankelijk van het feit of een mogelijke ontwikkelingsprojectaanvraag bij SenterNovem en andere fondsen zal worden gehonoreerd. Per onderdeel is een tijdraming van uitvoering gegeven.

- a. Basisdigitalisering compleet maken. Het gaat hierbij om het wegwerken van een achterstand in de beschrijving en digitalisering van museumvoorwerpen van circa 50% van de totale collectie. Streven naar uitvoering van september 2010 tot en met december 2011.
- b. Beeldmateriaal verbeteren en laten aansluiten op kwaliteitseisen van 'Het Geheugen van Nederland' en tevens het inhalen van de huidige achterstand fotografie van circa 40% van alle records. Gezien het grote aantal museumvoorwerpen zal dit gefaseerd moeten plaatsvinden. Als eerste zal een tiental topstukken en de huidige achterstand van circa 50% qua beeldmateriaal worden verbeterd. Daarna zal de rest van de collectie (circa 70%) successievelijk qua beeldmateriaalverbetering opgepakt moeten worden. Streven naar uitvoering van september 2010 tot en met december 2011.

- c. Prentencollectie in zijn geheel registreren en digitaliseren. Hiervan zijn tot nu toe 3500 exemplaren geregistreerd in Adlib. Streven naar uitvoering van september 2010 tot en met december 2011.
- d. Poppenspe(e)lmuseumpamfletten, Open doekjes en Doepak zoveel als mogelijk en relevant is publiceren op onze website(s).

De digitalisering van de diverse deelcollecties hangt af van de volgende factoren:

- a. Rekening zal moeten worden gehouden met de mogelijkheid om een extra vaste medewerker en/of vrijwilliger aan te trekken om minimaal een dag per week aan het digitaliseringsproject te laten werken.
- b. Financiële daadkracht van de instelling.
- c. Prioriteit van werkzaamheden.

5. Wijze van digitalisering

Zoals eerder al opgemerkt vinden de collectiebeschrijvingen en de registratie plaats in Adlib Museum Standaard 2.0.1. Uit financiële en praktische overwegingen is niet gekozen voor een update naar een nieuwere versie of de aanschaf van Adlib-Museum-Plus. De 'CIDOC Guidelines for Museum Object Information' en de Spectrum-standaard zijn de basis voor de Adlib Museum applicatie. SPECTRUM is een door Collections Trust beheerde standaard voor het professionaliseren van de museale bedrijfsvoering. Alle handelingen rondom museumstukken, van verwerving tot en met expositie, zijn vervat in 21 procedures die nu in het Nederlands zijn vertaald. In Adlib Museum kunnen objecten volledig volgens de Spectrum-standaard worden beschreven. Vanuit Adlib zijn XML-exports mogelijk. Dublin Core en Spectrum XML worden ondersteund.

Foto's worden als TIFF (langdurige archivering) opgeslagen, met een versie als JPEG voor presentatie op het web. Bij fotografie wordt gewerkt volgens de richtlijnen van Het Geheugen van Nederland. De collectie prenten die in het Geheugen van Nederland is opgenomen is door een externe partij volgens de richtlijnen van het Geheugen gedigitaliseerd.

6. Wijze van beschikbaarstelling

De POPMUS-collectie en de tekstdocumenten zullen worden ontsloten en zoveel mogelijk beschikbaar gesteld worden via het web. Objecten: geregistreerd (Adlib) en gefotografeerd (TIFF moederbestanden (DEN C.02.01.02.06) (100%) Intern en JPEG op websites en digitale platforms. Beeldmateriaal: foto's, prenten, briefkaarten en objecten: gescand (TIFF) en in JPEG beschikbaar; via website; interne communicatievormen; multimedia, beeldschermen en touchscreen. Audio: heden nog niet van toepassing (in de nabije toekomst zal gebruik worden gemaakt van de door DEN aanbevolen standaard); incidenteel via website en interne communicatievormen: beeldschermen, multimedia en touchscreen. Digitalisering van teksten en beeldmateriaal: gescand, in PDF en in JPEG (DEN C.08.01.01.01).

Bij de opslag en verwerking van beeldmateriaal wordt gewerkt in de ECIRGB kleurenruimte (DEN C.02.03.01.03).

In de toekomst zullen de bestanden worden nagelopen op compleetheid van informatie, contextmogelijkheden en eventueel nieuwe opnames (foto's/scans). Door een mapping van de gebruikte beschrijvende velden op Dublin Core en gebruik te maken van XML voor de gegevensrepresentatie is de implementatie van SRU in principe mogelijk.

7. Digitale duurzaamheid

De digitale POPMUS-collectie moet ook in de toekomst toegankelijk blijven voor een breed publiek. Daarom zal zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van standaardformaten en andere in het veld algemeen geaccepteerde kwaliteitscriteria (zoals de richtlijnen die gebruikt worden in het project Het Geheugen van Nederland, van de KB en zoals vastgelegd in het ICT-register van DEN).

Ontwikkelingen in het vakgebied worden zoveel als mogelijk is gevolgd via Gelders Erfgoed en d.m.v. uitwisseling van kennis met collegamusea, andere erfgoedinstellingen zoals het TIN en de al eerder genoemde SCTC.

Toegankelijkheid van de collectie wordt tot nu toe al voor substantieel deel geboden via onze websites, MUSIP en Adlib op locatie.

Op korte termijn zal gestreefd worden om nog meer digitale gegevens (beeld- en tekst-materiaal) beschikbaar te stellen in onze museale themapresentaties en op de te vernieuwen website www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl.

Alle data van Adlib en het digitale beeldmateriaal bevinden zich op dvd, op drie interne harde schijven en gedeeltelijk op een mobiele harde schijf. Gestreefd wordt om deze gegevens z.s.m. over te zetten naar een externe harde schijf.

7.1 Opslag/repository

Afhankelijk van de beschikbare financiële middelen zal gekozen worden uit een duurzame manier van opslaan met Den register als uitgangspunt:

Duurzame opslag repository	e-Depot/repository	C.09.02.01.01
	TRAC (implementatie duurzaamheid)	D.03.02

Aangezien het museum op dit gebied momenteel onvoldoende expertise in huis heeft zal t.z.t. een beroep gedaan worden op DEN en Erfgoed Nederland. Regelmatig zullen alle bestanden gecontroleerd worden op compatibiliteit met de technische stand van zaken van het moment.

7.2 Organisatie

De termijnplanning van het digitaliseringsplan valt onder de supervisie van de POPMUS-directie. Per periode is een target opgesteld die alleszins haalbaar en realistisch is.

Alleen als er gewerkt wordt aan subsidies en fondsenwerving t.b.v. de digitalisering kunnen de projecten uitgevoerd worden binnen de door subsidieverstrekende organisatie en POPMUS gedefinieerde termijn.

Er zal ook expertise van derden moeten worden ingeroepen wat betreft digitalisering, opslag en nieuwe mediatoepassingen.

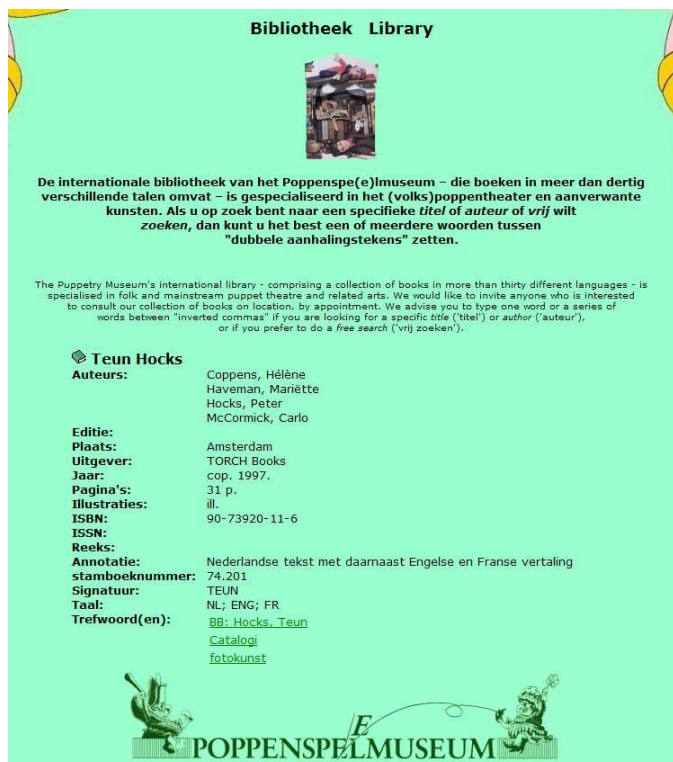

8. Bijlage I: Duurzaamheidstrategieën en gebruikte standaarden

Overzicht standaarden en DEN registercodes.

Technologie	standaard	DEN-criterium
Vindbaarheid en toegankelijkheid - web	HTTP	C.08.01.01.01
	URI	C.03.03
	SRU	C.05.01.01.02
Presentatie op het web	HTML	C.02.01.01.02
	XHTML	C.02.01.01.09
Duurzame vindbare documenten voor web en print	PDF/A (archiveren en ontsluiten van gescande langere documenten, die niet ge-OCR'd kunnen worden, maar later eventueel getranscribeerd worden)	C.02.01.01.04.01
Beeldbestandsformaten	GIF (voor lijnwerk en monochrome vlakken)	C.02.01.02.02
	JPEG (foto's en kleurverlopen)	C.02.01.02.03
	TIFF (duurzame opslag, moederbestanden)	C.02.01.02.06
	ECIRGB (kleurenruimte)	C.02.03.01.03
Tekst	UTF 8	C.02.01.11.02
Data	PHP	C.06.01.02.02
Datamodellen	Dublin Core	C.03.01.02.01
Referentie/terminologie	AAT	C.03.02.02.01.01
	TGN	C.03.02.02.03
	ULAN	C.03.02.02.05
	ICONCLASS	C.03.02.03.02
	RKD-Artist	C.03.02.02.08
Toegankelijkheid	OAI/PMH (via Adlib)	C.05.02.01.01
Vormgeving	CSS	C.06.01.01.01
Object- en museummanagement	SPECTRUM	C.03.01.05.03
	CIDOC richtlijnen	C.03.01.05.05
Duurzame opslag repository	e-Depot/repository	C.09.02.01.01
	TRAC (implementatie duurzaamheid)	D.03.02

8. Bijlage II: Voorbeelden collectieregistratie en beschrijvingen Schermafbeeldingen.

www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl: titelbeschrijving
bibliotheek

Adlib: objectbeschrijving prentencollectie

Adlib: literatuurbeschrijving bibliotheek

Bekijk alle [3637 objecten](#) uit de [collectie](#)
Komt dat zien! Poppentheater in beeld

www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2:
objectbeschrijving prentencollectie

**9. Bijlage III: MUSIP, rapportage en samenvatting deelcollecties POPMUS/
Gelders Erfgoed (16-03-2005)**

Poppenspe(e)lmuseum

**Rapportage van de inventarisatie van de collectie in het kader van
MUSIP-Gelderland**

Uitgevoerd door de Stichting Gelders Erfgoed

Datum: 16-3-2005

MUSIP: wat en waarom

Nederland is een land van verzamelaars en musea. Talloze schatten op het gebied van kunst, cultureel erfgoed en natuur liggen in de schatkamers van onze musea en collectiebeherende instellingen opgetast. Slechts een fractie daarvan is te zien in vaste of tijdelijke presentaties, maar een aanzienlijk deel wordt in depots bewaard voor toekomstig gebruik en onderzoek. Wie wil weten welke collecties zich waar bevinden en wat de staat van deze collecties is, zal eerst alle instellingen langs moeten om dit uit te zoeken. Dat is onbegonnen werk. Voor alle mensen die onderzoek doen naar kunst en cultuur, die presentaties maken op dit gebied of die cultuurbeleid ontwikkelen, is MUSIP (MUseum Inventarisatie Project) ontworpen.

MUSIP wil inzicht geven in de aard en omvang, de staat van conservering, de cultuurhistorische betekenis en het gebruik van de Nederlandse collecties. Dit inzicht vormt straks de basis voor de vernieuwing van het collectiebeleid van musea, kan de collectiemobiliteit een extra impuls geven, en het museumbeleid van ondersteunende instellingen en subsidiënten een gefundeerd ontwikkelingsperspectief bieden.

MUSIP is een project waarbij alle deelcollecties van musea en collectievormende instellingen worden geïnventariseerd. De inventarisatie wordt per provincie uitgevoerd via de provinciaal museumconsulent. Wanneer alle provincies MUSIP hebben uitgevoerd is er ook een landelijk overzicht van de aanwezige deelcollecties.

Voor Gelderland is als nevendoelstelling geformuleerd: inzicht verwerven in de “Collectie Gelderland” ongeacht de verblijfplaats en toegankelijkheid. Dit project sluit bovendien naadloos aan bij verdergaande inspanningen die de musea in Gelderland op objectniveau verrichten, deels al zichtbaar gemaakt voor gebruikers van internet via IGEN (= Internet Gelderse Musea). In Gelderland is in 2004 MUSIP-Gelderland gestart, met als doel de collecties van 28 musea die deelnemen aan IGEN en/of deelgenomen hebben aan het Gelderse ICT-project. Hierna zullen naar verwachting de overige in het Museumregister opgenomen musea aan bod komen.

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding**
- 2 Algemene informatie Poppenspe(e)lmuseum**
 - 2.1 Adresgegevens
 - 2.2 Doelstelling van het museum
 - 2.3 Karakteristiek en geschiedenis
- 3 Verslag van MUSIP bij Poppenspe(e)lmuseum**
 - 3.1 Algemeen
 - 3.2 Collectie
 - 3.3 Deelcollecties
 - 3.4 Collectieregistratie
 - 3.5 Conditie en bewaaromstandigheden.
- 4 Toelichting bij de rapportages en de database**

Bijlagen:

- I. Samenvattingen
- II. Rapportage per deelcollectie (Overzicht inhoud van het bestand Deelcollecties)

Inleiding

Wat is MUSIP?

MUSIP (Museum Inventarisatie Project) is een methode van inventarisatie voor museumcollecties, zowel voor wat betreft het aantal deelcollecties als de samenstelling ervan. Door deze inventarisatie ontstaat inzicht in de aard en omvang van de collecties. MUSIP is in eerste instantie ontwikkeld door de Stichting Ondersteuning Musea (SOM) en de Universiteit van Utrecht en uitgevoerd in de provincie Utrecht van 1997 tot en met 1999. Op basis van de ervaring uit de provincie Utrecht, is de methodiek verder ontwikkeld en verfijnd.

Relatie met landelijk beleid en projecten

Onder invloed van het Deltaplan voor het Cultuurbehoud van de rijksoverheid is in de afgelopen jaren het inzicht gegroeid dat museale collecties niet alleen beheersbaar moeten zijn, maar ook moeten worden gezien in hun onderlinge samenhang. Daartoe is het begrip *Collectie Nederland* geïntroduceerd. Voor musea is het doel van deze benadering de collecties beter op elkaar af te stemmen en de kwaliteit ervan te vergroten.

Het uiteindelijke doel van MUSIP is op landelijk niveau te komen tot een database waarin de gegevens op deelcollectieniveau voor iedereen beschikbaar zijn. Tot op heden ontbreekt zo'n overzicht. De gegevens van MUSIP-Gelderland zullen worden opgenomen in deze landelijke database, die via het internet toegankelijk worden gemaakt. Ook worden indien mogelijk de gegevens toegevoegd aan de Cultuurwijzer, die door de Vereniging Digitaal Erfgoed Nederland is opgezet.

Provinciaal beleid en projecten

De gegevens van MUSIP kunnen bruikbaar zijn voor het ontwikkelen van provinciaal beleid. Aan de hand van deze gegevens kunnen prioriteiten worden gesteld bij bijvoorbeeld subsidiëring van activiteiten en projecten door musea. Op provinciaal niveau ontstaan door MUSIP ook bruikbare gegevens voor regionaal gericht beleid: hoe verhouden de musea in een bepaald gebied zich tot elkaar, waar liggen de zwaartepunten van collecties en waar is de reden tot samenwerking?

Voor MUSIP-Gelderland is als nevendoelstelling geformuleerd: inzicht verwerven in de *Collectie Gelderland* ongeacht de verblijfplaats en toegankelijkheid van de collecties. Dit project sluit bovendien aan bij andere inspanningen die de musea in Gelderland op objectniveau verrichten, deels al zichtbaar gemaakt voor gebruikers van internet via IGEM (= Internet Gelderse Musea).

Inhoudelijk zijn IGEM en MUSIP-Gelderland (vooral dankzij het gebruik van de Art & Architecture Thesaurus¹) reeds op elkaar afgestemd. In technische zin zullen beide projecten gekoppeld worden. Globaal houdt dit in dat de gegevens uit MUSIP-Gelderland zullen worden overgezet naar de IGEM-database en dat de website van IGEM een extra functie krijgt om te kunnen zoeken op deelcollecties. Dat betekent dat straks vanaf het algemene deelcollectieniveau kan worden doorgelinkt naar het onderliggende objectniveau of naar de reeds in IGEM opgenomen kroniekendatabase.

¹ Om tot een afstemming te komen in de terminologie maakt MUSIP gebruik van de Nederlandse vertaling van Art & Architecture Thesaurus (AAT). De thesaurus is ontwikkeld door de Getty Institute en vertaald naar het Nederlands door het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD).

Organisatie

De landelijke afstemming en coördinatie van het project tussen de verschillende provincies in Nederland wordt verzorgd door het Landelijk Contact van Museumconsulenten (LCM). De projectuitvoering gebeurt op basis van convenantafspraken tussen de provincies en het Rijk. In de provincie Gelderland wordt de uitvoering ondersteund door de *Provincie Gelderland* en het *Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen*. Voor deelname aan het project in Gelderland worden de musea en de collectievormende instellingen uitgenodigd door de *Stichting Gelders Erfgoed*, die ook verantwoordelijk is voor de uitvoering van het project.

2 Algemene informatie Poppenspe(e)lmuseum

2.1 Adresgegevens

<i>Naam</i>	Poppenspe(e)lmuseum
<i>Adres</i>	Kerkweg 38
<i>Postcode</i>	8193 KL
<i>Plaats</i>	Vorchten
<i>Gemeente</i>	Heerde
<i>Streek</i>	Veluwe
<i>Provincie</i>	Gelderland
<i>Telefoon</i>	0578-560239
<i>Fax</i>	0578-560621
<i>E-mail</i>	mailto:info@poppenspelmuseum.nl
<i>Website</i>	http://www.poppenspelmuseum.nl
<i>Rechtspersoon</i>	Stichting Het Poppenspe(e)lmuseum
<i>Instellingsnummer</i>	0789
<i>Geregistreerd</i>	J
<i>Type museum</i>	Cultuurhistorisch

2.2 Doelstelling van het museum

Het bevorderen van het (volks)poppentheater, het verbreden van kennis over en het wekken van belangstelling voor het poppen-, figuren- en objecttheater uit het verleden en heden en alles wat in de ruimste zin van het woord daarmee verband houdt.

2.3 Karakteristiek en geschiedenis

Aan de IJssel, tussen Deventer en Zwolle, ligt Vorchten - ter hoogte van Wijhe, maar aan de 'overkant' van de rivier. Vorchten is een dorp dat voor een onverwachte verrassing kan zorgen. Vlak achter de dijk, midden tussen de weilanden en boomgaarden, bevindt zich het Poppenspe(e)lmuseum. 'Van harte welkom!' roepen Jan Klaassen en Katrijn de bezoekers toe. Deze hoofdfiguren uit de oudhollandse poppenkast zijn - met al hun buitenlandse neven en nichten - gastheer en gastvrouw. In het museum treft men een bonte collectie aan van wayangfiguren, marionetten, hand-, stang- en stokpoppen, papieren theatertjes, schimmenspelens, foto's, boeken, posters, prenten en parafernalia op het gebied van het (volks)poppentheater.

Geschiedenis van de collecties en het ontstaan van het museum

De basis van de poppentheatercollectie is de verzameling van de in 1945 te Den Haag geboren poppenspeler/theatermaker Otto J.E. van der Mieden, die vanaf 1970, al snuffelend op vlooiemarkten en in winkeltjes, alles op het gebied van het poppentheater begon te vergaren. Zo bracht hij in de loop van ruim dertig jaar een rijkgeschakeerde collectie tot stand. In augustus 1983 opende hij ten behoeve van zijn collectie het Poppenspe(e)lmuseum te Vorchten. In 1993 verhuisde de 'etalage' voor een korte periode naar Dalfsen, maar in 1997 keerde het weer terug naar Vorchten. Het depot en de bibliotheek bleven in Vorchten gevestigd.

3 Verslag van MUSIP bij Poppenspe(e)lmuseum

3.1 Algemeen

Het museum is geïnventariseerd in de periode oktober/november 2004 en bezocht op de volgende dag(en):

- 6 oktober 2004

Gesproken met

- dhr. O. van der Mieden
- dhr. V. van der Mieden

Belangrijkste informatiebronnen

- Beleidsplan 2000-2005 Poppenspe(e)lmuseum
- Analyse van het Poppenspe(e)lmuseum (GOC) 22 december 2000

3.2 Collectie

Algemene beschrijving

De collectie geeft een zo breed mogelijk beeld van het (volks)poppentheater en wordt verdeeld in verschillende deelcollecties:

- bibliotheek
- papieren theaters
- poppentheaterfiguren
- wayangfiguren en –instrumenten
- poppentheateraffiches
- paraferalia
- grafiek
- briefkaarten
- foto's

Deze deelcollecties vertegenwoordigen een onderdeel van het (volks)poppentheater of geven daar een beeld van door middel van het thema dat wordt getoond of beschreven.

Kerncollectie

De gehele collectie wordt beschouwd als kerncollectie, met uitzondering van een klein deel dat een documentair karakter heeft. Het betreft voornamelijk boeken over het jeugdtheater en theaterwetenschappen en theateraffiches. Deze objecten zijn bedoeld om het poppentheater in de theatertraditie te kunnen plaatsen.

Collectieplan

Het museum beschikt over een beleidsplan 2000-2005, waarin aandacht wordt besteed aan de collectie. Het betreffende hoofdstuk beschrijft de ontstaansgeschiedenis van de collectie, de kerncollectie, de bruikleen, de registratie en het afstootbeleid. Vervolgens worden de deelcollecties omschreven. Bovendien is er aandacht voor de collectieregistratie, onderzoek, behoud en beheer.

Eigendom en bruiklenen aan het museum

Eigenaar van de collectie is Otto van der Mieden. In het jaar 2000 heeft hij de collectie voor een periode van 25 jaar aan de Stichting Het Poppenspe(e)lmuseum in bruikleen gegeven. De collectie is in beheer bij Het Poppenspe(e)lmuseum.

3.3 Deelcollecties

De indeling in deelcollecties ziet er als volgt uit:

Naam deelcollectie	Aantal
1. Bibliotheek	5000
2. Papieren theater	1300
3. Poppentheaterfiguren	2500
4. Wayang	200
5. Affiches	700
6. Paraferalia	300
7. Grafiek	500
8. Briefkaarten	500
9. Foto's	1000
	12000

Meer informatie over deelcollecties wordt gegeven in de rapportages per deelcollectie in bijlage II.

3.4 Collectieregistratie

Registratiegraad, automatiseringsgraad en digitaliseringsgraad

De deelcollectie bibliotheek is in eerste instantie beschreven in het computerprogramma Q&A en vervolgens omgezet naar de applicatie Adlib Museum Standaard, literatuur en documentatie. Er is begonnen met digitalisering van deze deelcollectie. De andere deelcollecties zijn beschreven in de HVK-module en vervolgens omgezet in Adlib Museum Standaard. Ook is begonnen met digitalisering.

Gebruikte systemen

Het museum maakt voor de geautomatiseerde collectieregistratie gebruik van Adlib Museum Standaard. In het geautomatiseerde systeem waren op moment van analyse in totaal 4355 en 5180 records ingevoerd (4355 objecten en 5180 boeken).

Terminologiecontrole en thesaurusgebruik

Het museum maakt structureel gebruik van thesauri: AAT, Mardoc 4 en de Theaterthesaurus. De theaterthesaurus is een uitgave van het Theater Instituut Nederland (TIN) en is tot stand gekomen binnen de Stichting Contact Theatercollecties, waarvan het museum een participant is. Met name bij termen op het gebied van poppentheater is het museum een belangrijke bron van informatie. Deze thesauri zijn in delen of integraal opgenomen in het geautomatiseerde collectieregistratiesysteem.

Beleid en toekomstplannen

Zoals onder 2.2 vermeld, is de doelstelling van het museum “Het bevorderen van het (volks)poppentheater, het verbreden van kennis over en het wekken van belangstelling voor het poppen-, figuren- en objecttheater uit het verleden en heden en alles wat in de ruimste zin van het woord daarmee verband houdt”. Het beleidsplan formuleert in het kader hiervan een aantal beleidsvoornemens. Het museum richt zich behalve op het algemene publiek ook op kunstkenner en mensen uit het onderwijs en de wetenschap. Er wordt gewerkt aan automatisering en digitalisering van de collectie. Het verzamelbeleid zal gericht worden op het uitbreiden van de bibliotheek- en prentencollectie. Wetenschappelijk onderzoek zal met name uitgevoerd worden met het oog op de te realiseren exposities, het vervolmaken van de Theaterthesaurus en de digitale encyclopedie op internet. Onderzoek wordt gedaan samen met van buitenaf aan te trekken specialisten. Het museum streeft ernaar (reizende) thematentoonstellingen te presenteren die steeds meer zullen voortkomen uit de bibliotheek- en prentencollectie, waarbij aandacht besteed zal worden aan oude en nieuwe (poppentheater) technieken. Het is de bedoeling dat het museum een “ervaringsplek” wordt. In het kader daarvan krijgt publieksinformatie binnen het museum veel aandacht. Sedert 2000 beschikt het museum over een viertalige website. Sinds 2002 is de collectie on line op www.poppenspel.info. In 2005 zal een groot deel van de prentencollectie via “Het Geheugen van Nederland” toegankelijk worden. Bovendien worden er allerlei activiteiten, arrangementen en educatieve projecten georganiseerd.

Beschikbare mensen en middelen

Per week kan het museum twee dagen aan registratie besteden. De medewerker heeft in 2000 een introductiecursus gevolgd. Ongeveer een dag per week wordt er besteed aan behoudswerkzaamheden. Minimaal een dag in de maand houdt een medewerker zich bezig met het opruimen en schoonmaken van het depot.

Incidenteel wordt hulp gevraagd van buitenaf voor vormgeving en adviezen. Het museum is van plan vrijwilligers in te zetten voor collectiebeheer en toezicht.

3.5 **Conditie en bewaaromstandigheden**

Conditie van de collectie

De conditie van de collectie is over het algemeen goed.

Bewaaromstandigheden

De luchtvochtigheid en temperatuur worden in alle expositieruimtes en het depot regelmatig gecontroleerd met een thermohygrograaf. Het depot wordt permanent ontvochtigd. Alle ruimtes kunnen en/of worden verwarmd. Wat betreft de verlichting worden de adviezen opgevolgd van de consultant behoud en beheer van Gelders Erfgoed.

4. **Toelichting bij de rapportages en de database**

MUSIP slaat de gegevens op in een database, die bestaat uit de twee hoofdbestanden *Instellingen en Personen* en *Deelcollecties*, die aan elkaar gekoppeld zijn. Het onderstaande overzicht geeft een toelichting en kan men gebruiken als toelichting bij het lezen van de geïnventariseerde gegevens (zie de bijlagen). Alle veldnamen van de database zijn opgenomen in de bijlage. Als een veld niet van toepassing is bij de inventarisatie, is deze niet ingevuld.

Instellingen en Personen

- ***Adresgegevens:*** hier vindt u gegevens over naam en adres van het museum, telefoon, fax, e-mail en website, en de namen van contactpersonen.
- ***Beschrijving instelling:*** hier wordt het type museum, een karakteristieke beschrijving en de doelstelling van het museum vastgelegd. Ook wordt aangegeven of de instelling op het moment van inventarisatie geregistreerd is in het Museumregister en wordt een digitale afbeelding van het museum opgenomen.
- ***Deelcollecties:*** de namen van de deelcollectie(s) worden genoemd, waarmee een koppeling ontstaat met het bestand Deelcollecties.
- ***Opmerkingen:*** voor aanvullende gegevens over het museum, zoals bijvoorbeeld een deel van de voorgeschiedenis en het ontstaan van het museum.

Deelcollecties

- **Identificatie:** hierin leggen we per deelcollectie de volgende gegevens vast: de naam van de deelcollectie (zoals in gebruik bij het museum), een korte beschrijving, collectietrefwoorden die de deelcollectie als geheel karakteriseren, trefwoorden die de representatieve objecten uit de betreffende deelcollectie aanduiden en een of enkele digitale afbeeldingen van kenmerkende objecten. Bij de trefwoorden hanteren we de meervoudsvorm en gaan we uit van de Art & Architecture Thesaurus (AAT).
- **Beheer en eigendom:** de naam van de beheerder van de deelcollectie wordt hier vastgelegd (meestal de naam van het museum). Als de deelcollectie is bijeengebracht door een collectioneur of een bruikleen is van een ander instelling of uit particuliere bezit dan worden hun namen hier apart benoemd en ook het aantal objecten.
- **Datering van de objecten:** het beginjaar en het eindjaar van de objecten binnen de deelcollectie worden hier met jaartallen vastgelegd. Als de jaartallen niet bekend zijn, wordt een periode hier vermeld.
- **Aantal objecten:** de kwantitatieve gegevens van de deelcollectie worden hier vermeld, zoals het totale aantal objecten, het aantal bruiklenen en hoeveel van deze objecten zich tot de kerncollectie van de instelling behoren. Wanneer het aantal niet precies bekend is, wordt zo goed mogelijk een schatting gemaakt en een rond getal ingevuld. Schattingen zijn geoorloofd tot een afwijking van 5%.
- **Kwalitatieve aspecten:** hier noteren we de volgende aspecten die de kwaliteit van de registratie, conditie en bewaaromstandigheden van de deelcollectie aangeven:
 1. **Registratiegraad, automatiseringsgraad en digitaliseringgraad.** De waarden die gebruikt zijn bij deze aspecten zijn: volledig (80-100 %), bijna volledig (60-80 %), gedeeltelijk (40-60 %), gering (20-40 %) en niet (0-20 %).
 2. **Conditie::** De mogelijke waarden zijn
Goed (de collectie verkeert in een redelijke tot goede fysieke conditie. De collectie hoeft niet geconserveerd te worden of conservering is vanuit behoudsoogpunt niet urgent);
Wisselend (de fysieke conditie van objecten binnen één en dezelfde collectie verschilt. Sommige objecten zijn in goede conditie, andere verkeren in een matige of slechte staat. Conservering van collectieonderdelen is vanuit behoudsoogpunt noodzakelijk);
Slecht (de collectie verkeert in een matige of slechte conditie. De collectie dient te worden geconserveerd)
 3. **Bewaaromstandigheden.** De mogelijke waarden zijn
Goed (de collectie is op zodanige wijze opgeborgen of wordt op zodanige wijze gepresenteerd dat de bestaande toestand van objecten redelijk is gewaarborgd en dat mogelijk verval grotendeels wordt tegengegaan);
Wisselend (een gedeelte van de collectie is op zodanige wijze gepresenteerd dat de bestaande toestand van objecten redelijk is gewaarborgd en dat mogelijk verval grotendeels wordt tegengegaan. Voor het resterende gedeelte van de collectie ontbreken specifieke voorzieningen of zijn de voorzieningen ontoereikend of ondeugdelijk);
Slecht (de wijze waarop de collectie is opgeborgen of wordt gepresenteerd biedt onvoldoende bescherming tegen mogelijk verval).

- **Aantallen per categorie:** hier wordt het aantal objecten binnen de deelcollectie ondergebracht bij één van de AAT-categorieën. De categorieën bestaan uit toptermen uit de AAT aangevuld met enkele andere algemene termen. Deze termen zijn: beeldmateriaal, gebouwen, geluidsmiddelen, gereedschap en uitrusting, houders, informatievormen, interieurinrichting, kleding, meetinstrumenten, recreatiemiddelen, ruilmiddelen, wapens en munitie, vervoermiddelen, menselijk materiaal, planten en plantaardig materiaal, dierlijk materiaal, geologisch materiaal, halfproducten, varia.
- **Geografische gebondenheid:** met behulp van deze velden wordt bepaald of deelcollecties gemeente-, streek-, provincie-, land- of internationaal gebonden zijn. Het uitgangspunt daarbij is de plaats waar het museum zich bevindt. De leidende vraag daarbij is: heeft de collectie een duidelijke verbondenheid met de eigen gemeente, streek, provincie of met het eigen land? De toekenning van de kwalificatie 'internationaal' zal slechts weinig toepasbaar zijn (b.v. toepasbaar bij internationale moderne-kunststromingen zoals Cobra).
- **MUSIP categorieën:** In samenspraak met het museum, in veel gevallen de conservator, worden de deelcollecties ingedeeld in de volgende vier categorieën:
 1. De objecten die behoren tot de top van de museale collectie, de pronkstukken, ofwel: de objecten die gewoonlijk tentoongesteld zijn.
 2. De objecten die behoren tot de kerncollectie, dat wil zeggen onderdeel zijn van actief museaal en verzamelbeleid. Het is de collectie op zaal of in het depot, de collectie waaruit geput wordt voor tentoonstellingen en waaruit regelmatig bruiklenen uitgewisseld worden.
 3. De objecten die behoren tot de depotcollectie ofwel steuncollectie, maar wel passen binnen de doelstelling van het museum. Niet geschikt voor afstoten. Het kan ook bijvoorbeeld een collectie met een documentair karakter zijn, vooral interessant voor onderzoekers. Of een collectie, waar in het verleden veel aan gedaan is, maar die nu niet langer aangevuld of gebruikt wordt.
 4. Objecten die niet passen binnen de doelstelling van het museum en waar het museum in principe een andere bestemming voor zoekt.
- **Associaties:** indien gewenst kunnen met de deelcollectie geassocieerde personen en instellingen, onderwerpen en periodes benoemd worden. Te denken valt aan bijvoorbeeld vervaardigers, een vorige eigenaar, scheepsnamen of kunststromingen.
- **Relaties:** dit veld wordt ingevuld als er een relatie is tussen collecties, die verder gaat dan een algemene verwantschap van objecten. Zo zou het veld gebruikt kunnen worden als van een bepaalde schenking, die oorspronkelijk een geheel vormde, een deel terecht is gekomen in het ene museum en een ander deel in een ander museum. Of als een deelcollectie een kleiner onderdeel is (geweest) van een andere deelcollectie binnen het museum, bijvoorbeeld een collectie ansichtkaarten die eerst tot de deelcollectie memorabilia behoorde.

Bijlage Ia Overzicht deelcollecties

Samenvattingen deelcollecties Poppenspe(e)lmuseum

Naam deelcollectie	<i>Beginjaar</i>	<i>Eindjaar</i>	<i>Aantal</i>
10. Bibliotheek	1800	2004	5000
11. Papieren theater	1800	2004	1300
12. Poppentheaterfiguren	1800	2004	2500
13. Wayang	1800	2004	200
14. Affiches	1900	2004	700
15. Paraferalia	1800	2004	300
16. Grafiek	1800	2004	500
17. Briefkaarten	1800	2004	500
18. Foto's	1950	2004	1000

Bijlage Id MUSIP categorie

Samenvattingen deelcollecties Poppenspe(e)lmuseum

Naam deelcollectie	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3		Cat. 4	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
1. Bibliotheek	1400	28.0	1800	36.0	1800	36.0	0	0.0
2. Papieren theater	130	10.0	1170	90.0	0	0.0	0	0.0
3. Poppentheaterfiguren	750	30.0	1750	70.0	0	0.0	0	0.0
4. Wayang	40	20.0	160	80.0	0	0.0	0	0.0
5. Affiches	490	70.0	0	0.0	210	30.0	0	0.0
6. Paraferalia	60	20.0	120	40.0	120	40.0	0	0.0
7. Grafiek	100	20.0	300	60.0	100	20.0	0	0.0
8. Briefkaarten	100	20.0	300	60.0	100	20.0	0	0.0
9. Foto's	800	80.0	200	20.0	0	0.0	0	0.0

Toelichting MUSIP categorieën:

1. De objecten die behoren tot de top van de museale collectie, de pronkstukken, ofwel: de objecten die veelal tentoongesteld zijn.
2. De objecten die behoren tot de kerncollectie, dat wil zeggen onderdeel zijn van actief museaal en verzamelbeleid. Het is de collectie op zaal of in het depot, de collectie waaruit geput wordt voor tentoonstellingen en waaruit regelmatig bruiklenen uitgewisseld worden.
3. De objecten die behoren tot de depotcollectie ofwel steuncollectie, maar wel passen binnen de doelstelling van het museum. Niet geschikt voor afstoten. Het kan ook bijvoorbeeld een collectie met een documentair karakter zijn, vooral interessant voor onderzoekers. Of een collectie, waar in het verleden veel aan gedaan is, maar die nu niet langer aangevuld of gebruikt wordt.
4. Objecten die niet passen binnen de doelstelling van het museum en waar het museum in principe een andere bestemming voor zoekt.

Bijlage Ie Kwalitatieve aspecten

Samenvattingen deelcollecties Poppenspe(e)lmuseum

Naam deelcollectie	<i>Registratie</i>	<i>Automat.</i>	<i>Digitalis.</i>	<i>Conditie</i>	<i>Opslag</i>
10. Bibliotheek	Volledig	Volledig	Gering	Goed	Goed
11. Papieren theater	Volledig	Volledig	Gedeeltelijk	Goed	Goed
12. Poppentheaterfiguren	Volledig	Volledig	Gedeeltelijk	Goed	Goed
13. Wayang	Volledig	Volledig	Gedeeltelijk	Goed	Goed
14. Affiches	Volledig	Volledig	Gedeeltelijk	Goed	Goed
15. Paraferalia	Volledig	Volledig	Gedeeltelijk	Goed	Goed
16. Grafiek	Volledig	Volledig	Gedeeltelijk	Goed	Goed
17. Briefkaarten	Gedeeltelijk	Gedeeltelijk	Gedeeltelijk	Goed	Goed
18. Foto's	Volledig	Gedeeltelijk	Gedeeltelijk	Goed	Goed

Registratiegraad, automatiseringsgraad en digitaliseringgraad.

De waarden die gebruikt zijn bij deze aspecten zijn: volledig (80-100 %), bijna volledig (60-80 %), gedeeltelijk (40-60 %), gering (20-40 %) en niet (0-20 %).

Conditie

Goed: de collectie verkeert in een redelijke tot goede fysieke conditie. De collectie hoeft niet geconserveerd te worden of conservering is vanuit behoudsoogpunt niet urgent)

Wisselend: de fysieke conditie van objecten binnen één en dezelfde collectie verschilt. Sommige objecten zijn in goede conditie, andere verkeren in een matige of slechte staat. Conservering van collectieonderdelen is vanuit behoudsoogpunt noodzakelijk)

Slecht: de collectie verkeert in een matige of slechte conditie. De collectie dient te worden geconserveerd)

Opslag

Goed: de collectie is op zodanige wijze opgeborgen of wordt op zodanige wijze gepresenteerd dat de bestaande toestand van objecten redelijk is gewaarborgd en dat mogelijk verval grotendeels wordt tegengegaan

Wisselend: een gedeelte van de collectie is op zodanige wijze gepresenteerd dat de bestaande toestand van objecten redelijk is gewaarborgd en dat mogelijk verval grotendeels wordt tegengegaan. Voor het resterende gedeelte van de collectie ontbreken specifieke voorzieningen of zijn de voorzieningen ontoereikend of ondeugdelijk

Slecht: de wijze waarop de collectie is opgeborgen of wordt gepresenteerd biedt onvoldoende bescherming tegen mogelijk verval.

10. Bijlage IV: Style sheet Wayang

WAYANGPOPPEN

Hinzler/OvdM

0 MATERIAAL

Leer (soort leer: karbouw, koe, hert, buffel, ander, onbekend)

Hout (soort hout)

Textiel (batik, fluweel, etc.)

Haar (mensen, dieren – zo mogelijk welk dier, onbekend)

Metaal (sieraad: ketting, ring etc.)

Glas (kraal, glazen oog etc.)

Vezel (touw voor scharnierende delen gebruikt)

Vissenbot ('enkel' voor scharnierende delen gebruikt)

Plastic ('enkel' voor scharnierende delen gebruikt)

I UITERLIJK - MENSFIGUREN

JAVAANS

Cirebon

Bandung

Midden Java

Yogya

Solo

Oost Java

Madura

BALINEES

Noord Bali: West Buleleng (Banjar bijv.), Midden Buleleng (Nagasepa, Sukasada, Singaraja),

Oost Buleleng (Tejakula, Bungkulan bijv.)

Zuid Bali: Badung, Tabanan, Karangasem, Gianyar, Bangli

Lombok

West Lombok

Oost Lombok/Sasak

STATUS

Tempel

Paleis

Kinderspeelgoed

Dalang

Toerisme

HOOFD
Gelaatstrekken

HOOFDTOOI
Kroon, laag
Kroon, hoog
Diadeem
Garuda mungkur
Topong
Ketu

HAAR
Gelung, polos
Gelung leleh/léléh
Gelung keling
Gelung minangkara
Gelung sanggan
Gelung gembel
Gelung, sepiit urang
Krul naar binnen, 1
Krul naar buiten, 1
Krul naar binnen en buiten
Lang haar
Kort haar

OGEN

OREN
Groot
Klein
Oorsieraad in oorlel
Oorsieraad boven op
Oorsieraad achter oor, sumping

NEUS
Spits, klein
Groot
Omhoog stekend
Omlaag stekend

MOND
Dicht
Half open
Wijd open

TANDEN
Geen tanden zichtbaar
Kleine tandjes
Slagtanden

HALS

Lang, schuin naar voren

Kort, recht

ROMP

Lengte van romp: lang, kort, dik, dun, krom, dikke buik, bloot

Kleding

Sjaal

Kastekoord

Badong

Ketting

Buikband

Sjerp

Rugvleugel, prabha

Kris

ARMEN

Bovenarmen

Onderarmen

Handen

Vingers

Nagels

BENEN

Wijdbeens

Dicht bij elkaar

Broek, lang

Broek, kort

Kain, kort

Kain, lang

Sjerp

Buikband

Afhangende ketting

Voeten

Schoenen

II TYPEN MENSFIGUREN

Koning

Koningin

Prins

Prinses

Patih

Krijger, gewoon

Dienaarfiguren

Dorpsfiguren

Mens van nu, bijvoorbeeld de dalang

Spook, duivel

III BOMEN, PLANTEN, BLOEMEN

GUNUNGAN/KEKAYONAN

Boom, decoratief

Helleboom, Kepuh

Struik

Bloem

IV VERVOERMIDDELEN

Kar

Koets

V POTTEN, KOOKPOTTEN

Kawah, helleketel

VI HUISRAAD

Huis

Tafel

Stoel

Krukje

Bed

VII BERGEN/ROTSSEN

Berg

Rots

VIII NATUURVERSCHIJNSELEN

Vuur

IX WAPENS

Kanon
Geweer
Pistool
Lans
Mes
Klewang
Etc.

X DIEREN

Paard - wild
Paard - gedomesticeerd met dekje, zadel, stijgbeugels, halster, bit etc.
Trekpaard voor kar, rijtuig
Olifant - wild
Olifant - gedomesticeerd met dekje, zadel, sieraden etc.
Varken - wild
Varken - gedomesticeerd
Tijger
Leeuw
Geit
Etc.

XII VOGELS

Garuda familie
Garuda
Sempati
Jatayu

XIII SPECIALE OBJECTEN

Sigaret
Sigaar
Wondersteen
Ring

XIV SIERADEN

Zitten altijd aan iemand of iets vast (vermelden en behandelen aan persoon of een dier als het poppen betreft).

NAMEN EN FAMILIERELATIES MAHABHARATA CYCLUS

5 PANDAWA BROERS, afstammelingen van Pandu.

Yudhisthira/Dharmawangsa, oudste zoon van Pandu en Kunti via god Dharma.

Arjuna, 3^e zoon van Pandu en Kunti via god Indra.

Bhima/Wrekodara, 2^e zoon van Pandu en Kunti via god Bayu.

Nakula en Sa(ha)dewa, tweeling, 4^e en 5^e zoons van Pandu en Madri, via de tweelinggoden de Aswin's.

Drupadi, dochter van koning Drupada, trouwt met alle Pandawa's door een misverstand.

Ouders:

Pandu = vader, koning van Hastina, Madri en Kunti, vrouwen van Pandu.

Zoon van Abiasa, koning van Hastina.

Gatotkaca, zoon van Bhima als Wrekodara en een demonische prinses, Arimbi.

Antasena/Antareja, zoon van Bhima als Wrekodara en een slangenprinses, Nagagini.

Kresna, koning van Dwarawati, incarnatie van god Wisnu.

100 KORAWA'S, afstammelingen van Kuru.

Dhrtarastra, zoon van Abiasa, halfbroer van Pandu. Werd na de dood van zijn vader koning van Hastina. Hij werd blind en deed toen afstand van de troon voor Pandu. Omdat de tak van Dhrtarastra afstamt van een zekere Kuru, noemen zij zich de Korawa's.

Suyodana/Duryodana, oudste zoon van Dhrtarastra, koning van Hastina. Heeft zwakke plek, blijkt dijbeen te zijn. Bhima vindt dat uit en doodt hem.

Baladewa, koning van Madura.

Dursasana, 2^e zoon van Dhrtarastra, vecht vooral tegen Bhima.

Karna, onwettig kind van Kunti en de zonnegod Surya. Hij kiest partij voor de Korawa's.

Durna/Drona, brahmaan, leraar van de Pandawa's en Korawa's. Kiest partij voor de Korawa's.

GODEN

Bhatara Guru, hoogste god, vierarmige Siwa, wit, rijdier is zeboe.

Bhatara Wisnu, groen of zwart gezicht.

Cintya, alleen op Bali, symbool van hoogste goddelijke principe, waaruit alle andere goden voortkomen.

Bayu, god van de wind en levensadem.

Indra, god van de regen.

Pamurtian Siwa en Wisnu, veelkoppige vormen van de goden, alleen op Bali.

BOOM/WERELDBOOM/LEVENSBOOM/SCENE AFSCHIEDER

Gunungan (Java), Kayon, kekayonan (Bali)

DIENAARFIGUREN

Java

Rechter partij:

Semar, 1e van de dienaren, kort dik, zwart-wit, kain poleng, kan vliegen, soort god.

Petruk, zoon van Semar, bel om nek, haar van geit of ander dier op voorhoofd, amulet.

Bagong/Cepot, schaduw van Semar. Toen Semar door de goden naar de aarde werd gestuurd om de Pandawa's te beschermen, wilde hij niet alleen gaan. Schaduw in vorm van pop Bagong ging mee.

Gareng, zoon van Semar. Heeft een horrelvoet.

Linker partij:

Togog, dienaar no. 1 van de linker partij.

Sarawita/Sarahita, dienaar no. 2 van de linker partij.

Bali

Rechter partij:

Twalen, eigenlijk zelfde figuur als Semar; hij mocht in de godenwereld op het lotuskussen van Siwa zitten. Ging naar de aarde met makker Mredah om de Pandawa's te beschermen.

Mredah/Wredah, 2^e dienaar.

Linker partij:

Delem, 1^e dienaar van de linker partij.

Sangut, 2^e dienaar; probeert altijd conflict te analyseren en geeft vaak de rechter partij gelijk.

RAMAYANA

Rechter partij:

Dasaratha, koning van Ayodhya, heeft drie vrouwen.

Rama, zijn oudste zoon van moeder Kesalya.

Bharata, 2^e zoon van andere moeder Kekasi.

Laksmana, 3^e zoon, zijn moeder is Sumitra.

Sita, dochter van Koning Janaka van Mithila, trouwt met Rama; wordt gekidnapt door Rawana, koning van Lanka.

Apen

Hanoman/Anoman/Hanuman, geestelijke zoon van god Bayu, zelfde stamboom als Bhima. Kan vliegen.

Sugriwa, koning van de apen.

Subali, broer van Sugriwa, kidnapte Tara, Sigriwa's vrouw. Werd verslagen met hulp van Rama. Koning van grot Kiskinda.

Anggada, zoon van Subali en Tara.

Vogels

Jatayu(s), hoort bij groep vogels met magische krachten. Vriend van Rama's vader; probeert Sita te bevrijden.

Sampati, oudere broer van Jatayus.

Garuda, rijdier van Wisnu.

Linker partij:

Rawana, koning van Lanka, hij is een raksasa.

Kumbhakarna, zijn broer, slaapt 100 jaar, maar wordt op het laatst gewekt.

Wibhisana, zijn broer, kiest partij voor Rama.

Surpanakha, zuster van Rawana.

Aksa, zoon van Rawana.

Meganada/Indrajit, zoon van Rawana.

11. Bijlage V: Voorbeelden publieksinformatie 'Poppenspe(e)lmuseumpamflet'.

Een museale poppentheaternotitie
Nummer 21a

☐ Pulcinella in prenten en poppen

De tentoonstelling *Pulcinella in prenten en poppen* omvat figuren, snuisterijen, beeldjes, posters, prenten, boeken, dia's en een videoregistratie van een Napolitaans poppentheateroptreden. Tevens zijn er foto's te zien, waarvan een groot deel gemaakt door *Otto van der Mieden*. Vele daarvan geven een waar sfeerbeeld van de stad Napels, zoals het 'snapshot' van de karakteristieke *Via San Biagio dei Librai* (de Sint Blasius van de boekhandelarenstraat). Of die foto van een halfvergaan affiche dat tegen een oude kerkmuur is geplakt en waarop een stervende Pulcinella is afgebeeld.

Pulcinella is een van de clownsfiguren uit de *commedia dell'arte*, een toneelvorm die in de zestiende eeuw is ontstaan. Veel personages uit deze Italiaanse volkskomedie kregen een vaste plaats in het volkspoppentheater. Pulcinella komt uit de buurt van Napels. Hij is de stamvader van de oud-Hollandse *Jan Klaassen*, de Engelse *Mr Punch*, de Franse *Polichinelle*, de Duitse *Kasperl*, de Slowaakse *Gašparko*, *Vitéz László* uit Hongarije en andere hoofdpersonen uit de poppenkast.

Een Napolitaanse schelm

Italiaanse poppenspelers trokken in vroeger eeuwen door heel Europa. Pulcinella viel ook in het buitenland bij het publiek zeer in de smaak.

Al spoedig is er uit hem een internationaal nageslacht ontstaan. Door wederzijdse beïnvloeding ontstond er een internationaal repertoire. Het gevecht van de komische hoofdpersoon met de *diender*, het *monster*, de *duivel* en de *Dood* kom je in allerlei variaties tegen. Terwijl zijn nakomelingen een *bont pak* dragen, heeft Pulcinella een *wit kostuum* aan en draagt hij een *zwart halfmasker*. Op zijn hoofd prijkt een *slappe puntmuts*, zijn rug is licht *gebocheld*. Gedraagt hij zich de ene dag als een lafaard, de volgende keer is hij een brutale schelm of een lichtgelovige dwaas. Hij kan breedspakig zijn, een bluffer, maar hij smeert hem zo gauw hij gevaar ruikt. Hij is de *zondebok* en wordt belast met het collectieve kwaad. In de poppenkast plaatst Pulcinella het boze en de angsten buiten zichzelf in de vorm van tegenstanders. Omdat hij zich beschermd voelt door het masker, weet hij zijn vrees te overwinnen en levert hij een felle strijd om het onheil af te wenden. Vrijwillig heeft Pulcinella de taak van *verlosser* op zich genomen. Zo draagt hij zowel een duivel als een *Christus* in zich.

☐ Documentatie en openingstijden

Van de hand van *Hetty Paërl* verscheen *Tegen het decor van de rokende Vesuvius. Pulcinella en de magie van het volkspoppentheater in Zuid-Italië* en het boek *Pulcinella: het mysterieuze spiegelbeeld van de mens*. Zij slaagt erin ons op een aanstekelijke manier haar fascinatie voor dit onderwerp duidelijk te maken. In beide werken wordt een beeld geschetst van het nog altijd springlevende traditionele poppentheater in en rond Napels, Palermo en Catania. Ter gelegenheid van de expositie verscheen de brochure *Pulcinella, een Napolitaanse schelm*. Deze uitgave van het *Poppenspe(e)lmuseum* is op een bijzondere manier vormgegeven. Genoemde documentatie – en nog heel veel meer – is in de museumwinkel verkrijgbaar. Raadpleeg voor extra informatie over Pulcinella ook eens het *poppentheater-abc* en onze bijna zeventuizend titels omvattende internationale bibliotheek op www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl.

Het museum is geopend op woensdag, zaterdag en zondag van 12.00 tot 17.00 uur. **Reserveren wordt aanbevolen.** Voor groepsbezoek kan van de openingdagen en -tijden worden afgeweken. Van harte welkom!

☐ Afbeelding: le guarattelle, de poppenkast. Beschilderd terracotta. Napels (199-?). Tekst: OvdM, maart 2009.

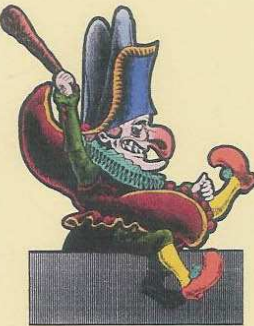
Poppenspe(e)lmuseum ©

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL Tel.: +31(0)578 - 63 13 29 Fax: +31(0)578 - 56 06 21
www.poppenspelmuseum.nl www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2
www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs www.poppenspel.info
www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl info@poppenspelmuseum.nl

11. Bijlage V: Voorbeelden publieksinformatie 'Doepak'.

DuPAK DoePAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUIELKRANTKRABBEL DoePAK DuPAK
Nr. 147a

Ssst ... ik slaap

.....

Ssst ... ik lees

Een deurhanger met Jan Klaassen: wie is de baas?

Zelf eens proberen? Weer zo'n leuke activiteit van het Poppenspe(e)lmuseum. Ken je de uitdrukking 'Ik sta hier ook niet voor Jan Klaassen'? Dat betekent: 'Ik ben hier niet voor niets en wil wel serieus genomen worden'. Jan Klaassen – de hoofdfiguur in de oud-Hollandse poppenkast – is iemand die je nu juist niet ernstig moet nemen. Voor niets en niemand is deze grappenmaker bang, behalve voor Katrijn. Dreigend bestoken zij elkaar met knuppel en mattenklopper.

Wil je ook eens de baas spelen? Knip dan de vormen uit en plak ze eventueel tegen elkaar. Bij Katrijn kun je er nog iets bij schrijven.

Hang de deurhanger aan de klink van je (slaap)kamerdeur en geef zo aan of bezoek welkom is.

Wil je meer te weten komen over (volks)poppenkastfiguren? Op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs kun je een speurspel maken. Een poppentheater-abc is te vinden op www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl, www.poppenspelmuseum.nl of www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2. In onze museumwinkel vind je gezelschapsspelen, briefkaarten, posters en documentatie over Jan Klaassen en Katrijn en hun vele buitenlandse neven en nichten. Basisontwerp logofiguren Poppenspe(e)lmuseum: Ad Swier © (1984). Bewerking, tekst en realisatie: Otto van der Mieden © (2009). Veel knutselplezier en applaus!

Doepak is het Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lpeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruielkrant en -krabbels! Een dupak (spreek uit: doepak) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupak wordt in het Tjebbeland en Silewalse volkspopentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrollen en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stangpop en wordt van onderaf gemanipuleerd: de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doode stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijker dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien, daarbij zwierven de armen wijdt uit.

Poppenspe(e)lmuseum © Kerkweg 38 8193 KL Vorchten Tel.: +31(0)578 - 63 13 29 Fax: +31(0)578 - 56 06 21 www.poppenspelmuseum.nl info@poppenspelmuseum.nl

11. Bijlage V: Voorbeelden publieksinformatie

'Open doekje', deelafbeelding.

POPPENSPELMUSEUM

Scènes de Polichinelle

Boekje
Het Franse werkje *Scènes de Polichinelle* is gedrukt in de tweede helft van de negentiende eeuw. Het formaat is 13 x 10 cm, oblong (d.w.z. meer breed dan hoog). Het heeft 96 pagina's en is gebonden.

Gravures
Wij verwierven dit boekje in 1969. Honderd jaar terug werd het - volgens de opdracht voorin - door een zekere Guillaume aan zijn broer cadeau gedaan. Er worden twaalf **kermistaferelen** in behandeld en het is met evenveel gravures verluchtigd. We laten enkele afbeeldingen uit dit werkje de revue passeren.

Zeven taferelen
[1] Kermisoptocht: 'La Mascarade'. Geheel links zien we een figuur gekleed in een **Pierrot**-kostuum (een los wit hemd met een grote witte kraag en afgezet met drie pompoenen). De middelste figuur hanteert de **klisteerspuut**.

[2] Goochelaar en zakkenroller: 'L'Escamoteur'. Het spel dat gespeeld wordt, is mogelijk 'balletje balletje'. Het publiek mag raden onder welke beker het voorwerp verstopt zit. Tot profijt van de 'goochelaar' zullen ze het wel vaak bij het verkeerde eind hebben. Ook het jongetje denkt zijn slag te slaan, maar de **brigadier** grijpt hem bij zijn kraag.

[3] **Chinese schimmen**: 'Les Ombres Chinoises'. Wat hier wordt uitgebeeld, is een bekend schimmenverhaal. Het heet 'De gebroken brug'.

12. Verklaring van de afbeeldingen

Voorplat

Logo: beeldmerk Poppenspe(e)lmuseum, met links een oud-Hollandse Jan Klaassenfiguur zwaaiend met zijn knuppel en rechts zijn vrouw Katrijn met een mattenklopper.

Ontwerp: Ad Swier en OvdM (1984) naar een afbeelding uit het boek 'Le Guignol des Champs-Élysées' (1889). Collectie: POPMUS.

Pag. 3

Afbeelding: collage van internationale prentenboeken (omstreeks 1900). Links een 'door stop' met de Engelse Mr Punch en de hond Toby, rechts zijn vrouw Judy met de baby en een poes (omstreeks 1970). Collectie: POPMUS.

Pag. 7

Geënceneerde fotografie: 'With arms wide open ... #3 (05/25)'.

Kunstenaar: Marjo van den Boomen (2007). Courtesy by KochxBos Gallery, Amsterdam. Collectie: POPMUS.

Pag. 7

Foto (1991): Slowaakse poppenspeler Anton Anderle (1944-2008) met de marionet Gašparko en muzikant Juraj Hamar. Collectie: POPMUS.

Pag. 7

DVD-afbeelding (2009): spelfragmenten internationaal volkspoppentheater (Slowakije, Sicilië, Antwerpen en Amsterdam). Productie: OvdM e.a. Collectie: POPMUS.

Pag. 10

Detail eerste websitepagina: www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2 (2007). Collectie: POPMUS.

Pag. 11

Afbeelding: Jan Klaassen. Illustratie: Ad Swier (1985). Collectie: POPMUS.

Pag. 13

Schermafbeeldingen: collectieregistratie en beschrijving prenten en literatuur in Adlib en publicatie op de websites www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl en www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2.

Pag. 28

Afbeelding: Wayang kulit Purwo. Prent met 100 wayang kulitfiguren (schimmen- en poppentheater). Indonesië/Java (omstreeks 1960). Collectie: POPMUS.

Pag. 36

Pamflet 21a: 'Pulcinella in prenten en poppen', publieksinformatie expositie.

Pag. 37

Doepak 147a: 'Een deurhanger met Jan Klaassen', educatieve uitgave.

Publicatie o.a. via: www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl.

Pag. 38

Open doekje: 'Scènes de Polichinelle', deelafbeelding. Publicatie op: www.poppenspel.info.

Pag. 40

Afbeelding: een buigende Jan Klaassen. Illustratie: Ad Swier (1985). Collectie: POPMUS.

Stichting Het Poppenspe(e)lmuseum (ANBI)
Poppenspe(e)lmuseum Musée de Marionnettes et de Guignol
Puppentheatermuseum Puppetry Museum

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL T.: +31(0)578 - 63 13 29/56 02 39 F: +31(0)578 - 56 06 21
www.poppenspelmuseum.nl www.poppenspel.info www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2
www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl
info@poppenspelmuseum.nl